

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Dominica in sexagesima. Sermo xxvii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

quia voluntas ipsius semp est rationalis ⁊ sine affectu malicie. Item tercio tollit murmuracionē quia videt pcedere ex inuidia An oculus tuus neq̄ est: oculus s̄m Remig. intentio est. que tunc d̄ esse neq̄. q̄n̄ dolet de bono proximi. ostendit aut̄ quare oculus istius nequaz sit: quia ego bonus sum: id est quia ego bonus suz huic dando gl̄iam. ideo tu habes oculū neq̄ dolens de bono quod illi dedi ⁊c.

Tercia pars

Er̄o cum dicat. Sic erunt nouissimi pri. tangit similitudinis congrua adoptatio. ponit em̄ duplex snia Prima est qz illi qui in vinea ecclesie fuerant piores ad laborem. in remuneratione erunt posteriores. dic enim: Sic erunt nouissimi in labore: primi: in remuneratione: Et primi: in labore: nouissimi: in remuneratione qd̄ quidez s̄m Remi. Multic̄ expomit de iudeis et gentibz. prius em̄ fuerit vocati iudei ad fidez q̄ gentiles. et tñ prius saluant gentiles q̄ iudei D̄ Secunda snia metuenda valde est quia d̄: Multi enim sunt vocati: multi quide vocati sunt quia generaliter om̄s hoies. specialiter soli xpiani. omnes quide vocant ad fidem sed tamen p̄t dici illud Ysa. 9. Dñe multiplicasti gentem. sed non magnificasti leticia. Unde sequit: pauci vero electi: de omni natione mundi. non sunt electi nisi xpiani. qui pauci sunt respectu alioz. sed neq̄ omnes xpiani saluant. ymo soli illi qui xpianitatis nomen opibus asfirmant. Dicit em̄ saluator. Non omnis qui dicit mihi dñe domine intrabit in regnuz celoꝝ. sed q̄ facit voluntatem meaz. Ex hac sententia. s̄m qz dicit Greg⁹. pensare debet vnusquisqz vt de se non presumat qd̄ ad fidez vocatus est quia vtz ad regnū eligendus sit nescit. Rogemus ḡ deum ⁊c.

Dominica in sexagesima Sermo xxvii

Vm turba plurima veniret ⁊ de ciuitatibz pperarent ⁊c. Luc. 8. idem Math. 13. Et Mar. 4. Ad bonum agricolam spectat tempus expectare seminandi. et terram conuenientem seminū discernere. v̄t autem in hunc mundū creatis. agricola ih̄us x̄ps plenū gremiū portans celestū seminū ⁊ seminavit ea nō quide in terreno agro mali. sed in mentibz hoim. q̄ mentes quante sint diuersitatis ad semen istud. declarat in p̄nti euan̄o in quo tangunt̄ tria. primū ē similitudinis ppositio. 2^m ē expositiois interrogatio interrogabāt at̄ discipuli ei⁹ ⁊c. 3^m ē p̄bole explanacō ibi

Est autem hec parabola X Circa primum tria facit.
 Primus est loquendi oportunitas. opportunū enim erat tpus
 vt tunc loqueretur christus. cum turba plurima conueniebat.
 vnde dicit. Cum turba plurima ueniret: hm glo. quotiens in
 euangelio turbe vocabulū inhit sicut diuersitas hoim. ita diuer/
 sitas intimat voluntatuz. Plurima autē erat ista turba diuersis
 causis. quidam em ueniebant ad xpm vt instruerent. quidaz
 vt sanarent. quidam vt elemosinas reciperent quia multe fiebat
 elemosine xpi imperio. quidam vt viderent mirabilia. Alij vō
 vt xpi dicta et facta calūniarentur. ⁊ de ciuitatibz pperarent ad
 ihesuz non tm de villis ⁊ castellis h etiam de ciuitatibz ad xpm
 pperabant. Attendendū est qz volens venire ad ihm. debet exi/
 re extra ciuitatem istius mundi. non em habemus hic manentē
 tem ciuitatem sed futuram inquirimus. vnde dñs extra ciuitatē
 crucifixus est. exeamus ergo ad eū extra castra. eius portātes
 imperium Heb. 11. Sed in isto exitu pperandum est vt venia/
 mus ad xpm. nam mors pperat vt peccat. diabolus circuit vt
 decipiat. mūdus labitur vt deficiat. ipse xpus nos expectat vt
 recipiat. vnde non morose accedamus. h fugientes pperemus.
 ad xpm. nec te pigreat pperare. qm si nimis laborasti ⁊ fatigat⁹
 es in currēdo. veniens ad ihesuz saluatozē amabilem. scuz et
 delectabilem terminū in quo reficiaris. pperat em viatoz termi/
 nare dietam. vt ad bonū pueniat hospitiū. videns autē cristus
 tantaz circa se multitudine vndiqz venientū irruente in se spū/
 sancto dixit p similitudinez. ⁊ incepit predicare p similitudinē
 Nota hm Th. qz dñs loquebatur in similitudinibz. Primo quidē
 vt auditōres attentiores faceret. ⁊ sueueerunt enim hoies exerci/
 tari in obscuris ⁊ manifesta contemnerē. Secdo vt in dignis oc/
 cultaret sententia. Tercio ppter sententie dignitatē que velāda
 erat verboz congruis exemplis. sic preciosas margaritas velo/
 muoluimus. Quarto vt in similitudinibz melius apphenderent ra/
 des sniam. Sequit similitudo: exyt qui seminat seminare semen
 suum: Iste seminatoz est filius dei. cui esse seminatozē auenit. qz
 penes eum sūt semina oim. ⁊ primordiales rōnes omnū creatu/
 rarū spūalium ⁊ corpaliū. Nota qz qnqz exitus aueniūt xpo
 vnus est eternus. quo exyt a patre p eternam generationē. ⁊
 tamen manet in ipso Eccl. 24. Ego ex ore altissimi prodij. pri/
 mogemita ante oem creaturam. Secdus exitus fuit in munduz p
 carnis assumptionem. Johis. 16. Exiui a patre ⁊ veni in mdm.
 Tercius exitus fuit ex utero vīrginis. Ps. Ipse tanqz sponsus
 procedens de thalamo suo. Quartus exitus fuit ad passionem.

Sermo

Joh. 19. exiit in eum qui dicitur caluarie locus. Quis exiit
fuit de isto mdo ad prem Jo. 16. relinq mdm vt vado ad prem
C Nota qd ideo exiit iste seminator certe ut seminare semē
suū nobilia em semina portant d longinquis p'tibus ad loca
vbi non reperiunt. quia igit celeste semen non erat in mdo isto
ideo obtulit illud ad nos de celis xpus seminator omnis crea-
ture. quatuor aut genera seminu seminauit. Seminauit enim le-
gem naturalem in mente cuiuslibet. scz qd tibi non vis. alijs ne-
feceris. Et qd tibi vis fieri alijs feceris. Item alijs seminauit le-
gem scriptam. scz precepta legis in duabo tabulis. Item seminauit le-
gem euangelicaz legem in ecclia. Item seminauit p'fecta scilicet paup-
tatis castitatis et obie in religionib. semina xpi sunt humilitas
pax castitas patientia et cetera virtutes. h' mundus hō. diabo-
lus zizania supsemiauit discordiaz scz contra pacem. supbiaz co-
tra humilitate. luxuriam contra castitatem. indignationez d' paci-
entiam et cetera oia vicia contra celestes virtutes. Sedo
ponit diuersa dispositio recipientiu diuinu semen et sūt quatuor
additiones illud recipientiu. quaz tres male sunt. sola q'rtā bo-
na est. Dicit g: et dū seminat. dum sermonē diuinu predicat:
aliud cecidit secus viam: semen secus viam intelligit bonum qd
fit p' laude hōim. et sicut fructus qui sunt secus viā diripiunt a
transuentibz nec ad maturitate pueniunt. sic nec bona que sūt
pro laude hōim: et calcantur est: vere bonuz qd fit p' laude ho-
minu concalcant. Vnde ps. deus conteret ossa eoz qui hōibz plas-
cent. cū sunt qm deus spreuit eos hoc est sal infatuatu quod
ad nihilum valet ultra nisi vt mittat foras et concalcet ab hōi-
bus et volucres celi comedere illud: volucres celi s'm glo. sunt
demonēs. eo qd caliginosuz istum inhabitent aerem. dicunt autē
comedere semen verbi dei calcatum sicut stratio comedit ferz
quod tñ ei ad nutrimentu non p'fat. Item ponit scda condico
eoz qui audiunt verbum dei et suscipiunt induratu tñ eorum
cor est ad bonu. de tali corde loquit Bern. Primo de asiderato e-
ca. 2. Cor durum est qd nec compunctione scindit. nec pietate
mollitur. nec mouet precibus. mis non cedit. flagellis dura-
tur. ingratus ad beneficia. ad consilia infiduz. ad iudicia velox
inueniendiū ad turpia. impavidum ad pericula. inhumanu ad
humana. temerarium ad diuina. preteritoz obliuiscens. presen-
tium negligens. futura non puidens. et post alia subiungit. Et
vt breuiter cuncta duri cordis mala complectar. ipsuz est quod
nec deū timet. Nec hōiem reueret: et natuz aruit. aliqui figitur
aliquitulu verbi dei i tali corde. sed tñ arefcit qz n' h'bat humore

nullum viz spūalis gracie nutrimentuz. Item ponitur tertia co-
 ditio eorum qui verbū dei audiunt: Et aliud cecidit in spinas
 Spine sunt ista mundana que in pñti pungunt mentes. ⁊ in fu-
 turo ex eis paratur ignis. quibz peccatrix ania conburnt. vani-
 tas igitur m̄di multuz impedit verbum dei. Unde dicit. Et ex
 ortu spine: aliqui sunt qui sil' volunt benefacē et vicijs insistere
 quod fieri non pōt. vnde sequit: suffocarunt illud. licet em̄ aliq
 quōz ppositum habeant benefaciendi. ad verbuz predicationis
 tamen dū istis mundanis intendūt. dei verbum qd iam ortum
 erat suffocat. Attende qd primū semen non germinat. h̄ sculca-
 tum abicit. scdm vero germinat. h̄ non multū erigit. quia non
 habet humores. Tercū aut iam eleuatur in stipitem. h̄ nō fru-
 ctificat. quia suffocat a spinis. Item ponit quarta conditio eoz
 qui dei verbum suscipiunt: Et aliud cecidit in terram bonā: bo-
 na terra est culta. non tanq̄ via. ex qua lapides obstinationis
 sunt remoti m̄data est a spinis secularioz desiderioz. Et ortuz
 facit fructū centupluz: primo figit radicem p complacentiā. ger-
 minat p desiderium boni erigit in stipitem. p rectam intentionē
 floret virtutibz. fructificat sandis opibus. **E** Nota qd tri-
 plex ponit fructus istius seminis. scz tricesimus sexagesimus et
 centesimus. Primus est conjugatoz. scdus continentium tercius
 virginū. vel primus est doctoꝝ. scdus est martirū. tercius ap-
 postoloꝝ. vel primus datur ppter obseruantiaz antiquę legis
 secundus ppter obseruantiam noue. tercius ppter obseruantiaz
 consilioꝝ. vnde Mat. 19. Dicit obseruatoribz consilioꝝ. vos
 qui reliquistis omnia ⁊ secuti estis me. centuplum accipietis. ⁊
 vitam eternam possidebitis. Tercio ponit grandis xpi affectus
 in predicando. vnde dicit: hec dicens clamabat: Iste clamor erat
 magni affectus signū. Proū. 1. Sapientia foris predicat in pla-
 teis dat vocem suam in capite turbarum clamitat. ⁊ tm̄ clamat
 xpus. quia naucus factus est ps. Laboraui clamans rauca facte
 sunt fauces mee. Nota h̄m Aug. 9. confes. 12. Intonuit dominus
 ihesus xpus clamans dicitis factis. morte vita descensu. ascensu.
 vt redeamus ad deum. clamat surdis vt audiant. clamat do-
 mientibz vt euigilent. clamat transeuntibz vt attendant. cla-
 mat ignorantibz vt intelligant. clamat errantibz vt redeant.
 clamat pctozibus vt peniteant. clamauit quide predicando. cla-
 mauit orando. clamauit tandē moriēdo cotidie adhuc existens
 in celis clamat. ps. Intonuit de celo dñs altissim⁹ dedit vocē
 suā. ⁊ hec ē vox sua. venite ad me om̄s q̄ laborat ⁊ onerati est
 ⁊ ego reficiā vos. ⁊ tātos adhuc clamores remittim⁹. Sequit qd

Sermo

clamauerit Qui habet aures audiendi audiat. et apprehendat. et intelligat quid significet ista similitudo seminis: Peccatores autem sunt de quibus dicit ps. aures hnt et non audient. obdurant enim aures sicut aspis surda ne audiant predicantem. nec paupem elemosinā petentē. h. veniet tpus qñ et ipsi clamabūt nec exaudient. Prōv. 1. tūc inuocabūt me et n̄ exaudia eos x̄.

Secunda pars.

Secundo cū dicit. interrogabant aut. tangit expositio nis interrogatio: interrogabant aut euz discipuli ei9. Deut. 33. interroga patrem tuū et annūciabit tibi et Jaco. 1. Siquis vrm indiget sapientia postulet a deo q̄ dat oib. bus affluenter et non imperat: que esset hec pabola: id ē quid vellet significari p istam pabolam. est aut hm glo. pabola apatio rez discrepantiū facta sub aliqua similitudine et dicit pabola a para qd̄ est iuxta et olon qd̄ est totuz. inde parabola. i. iuxta totum. Scdo ponit xpi responsio: vobis: humilib. vobis obediētibus. vobis mihi dilectis. vobis mdo obiectis: datū est: diuinitus. qz omne datum optimū. et omne donum pfectum desuzū est ascendens a p̄e luminū: nosce misterii. id ē secretū et occultum: regni dei: Mat. 11. Confiteor tibi p̄ celi et terre qz abscondisti hec a sapientib. et prudentib. et reuelasti ea puulis: et t̄is autem in pabolis: q̄si dicat. vobis datū est illa manifeste agnoscere que pabolice alijs predicant. Deinde ostendit quid sequatur ex hoc. vt videntes: id ē reputantes se vidē: non videant ps. oculos hnt et non videbūt et audientes: verba exteriora: non intelligant. interiorē sniam. Nota qz ppter aduentuz xpi hoc euenit. vt credentes se esse sapientes. stulti facti sunt. et possunt hic p videntes intelligi phi mundi. qui volentes omnia p rōnez inuestigare. non vident diuinitatez xpi. obscuratū est em insipiens cor eoz. audientes aut fuerūt iudei qui audieēt vocez cristi. nec tamen verba eius intellexerunt ps. nescierunt nec intellexerunt in tenebris ambulant x̄.

Tercia pars.

Etia cum dicit. Est autem. sequit parabole expositio et lex facit. Primo declarat quid sit semen. vnde dicit: est aut hec pabola: id ē hec est expositio eius dignatus est autem dñs hanc pabolam exponere vt ex ei9 expositione discamus intelligere alia q̄ ipse non exposuit. i. apit aut a semine. et vnde dicit: semen est verbū dei: et hoc ppter duo. nam semen v̄tutē habet vnde sile producat. sic ex verbo dei recepto in mente opationes exterius generant. Scdo quia semen habet vim nutriua. ita et verbum dei. quia non in

solo pane viuit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei
 Nota qd hoc semen est multiplex. est em aliud semen viole huius
 litatis et patientie. aliud semen lilij castitatis et mundicie. aliud
 semen rose caritatis et flagrantie. aliud oliue benignitatis diui
 ne. aliud palme longanimitatis et pseterantie. aliud semen tri
 tici facietatis et habundantie. aliud vitis firmitatis et audacie.
 quodcuq; ex his vel alijs virtutu seminibus receptus fuerit in sa
 nam aiam germinabit et fructu pducat celestem. Secdo expo
 nit quid significet via: qui at secus viam: si istud qui referatur
 ad semen mala gramatica esse videt. qz non est conuenientia in
 genere. h in hoc non est facienda vis. qm vt dicit beatus Gre
 in li. mozz. Indignu vehementer existimo. vt verba celestis ora
 tui regulis donati restringaz. vel pot fieri sic astructio absq; ca
 lumnia. qui at secus viam. qui intelligunt p eos qui sut secus
 viam: hi sunt qui audiunt: audiunt quide ex veretundia time
 tes reprehendi. vel audiunt delectati nouitate verborz. quales
 etiaz hodie multi sut qui ppter hoc ad predicatione veniut qui
 tn si aliquid didicerint no manet verbu in memoria h obliuis
 unt. vnde sequit. Deinde venit diabolus et tollit verbu d coe
 de eoz: tollit verbum de corde. qz facit illud labi ex memoria:
 ne credentes salui fiant: credere em est salutis pncipiū Joh. 11
 Omnis qui credit in me non moriet in eternum. Tertio expla
 nat quid significet petra: nam q supra petra: dat intellige eos
 qui cu audierint euz gaudis suscipiunt: hec em sunt primordia
 diuini verbi. gaudium sez et mentis exultatio. et hi radices no
 hnt. Tres sunt radices quibz diuinum verbum in corde figitur
 glo. supra stat. firmu desideriu. timor dñi. et fides: qz ad tps
 sez pspertatis: credunt et in tpe temptationis recedunt: habet
 aliquis forte in mente castitatis semen. qd si radices illas tres n
 fixerit. adueniente carnis temptatione labetur in pccm. tempta
 tione em probat. si verbu dei radices fixerit. sicut impetu vento
 rum apparet si arbor sit bene radicata. Quarto exponit qd spie
 significant: quod at in spmis cecidit. hi sut qui audiut. postea
 construe: et euntes: ad mundana: suffocant a sollicitudinibus
 et diuicijs et voluptatibus vite. Et Nota qd tria sunt q ma
 xime verbum dei suffocant sez honoeris sollicitudo quo ad supbi
 am. diuidie quo ad auaritiā. voluptas vite quo ad reapiam.
 Ista aut tria compauit dñs spmis. vna spina est supbia et solli
 citudo dominandi alijs honoeris et glorie mundane. Ista solli
 citudo continue pugnat mentes superbozz. quod et qualiter. aut
 quibus auxilijs possint alijs pesse. altera spina sunt huius mundi

Sermo

diuicie. Greg. Si diceremus spinas significare diuicias. forsitan nobis non crederet cū ille pugant. iste delectent. sed dñs dignatus est hoc exponere. videam⁹ autē q̄ rōnabiliter spine significant diuicias. de hoc mgr̄ Dico dicit sic. Sunt diuicie spine q̄ pungunt aīam in mundo. in iudicio ⁊ in inferno. In mdo triplex est punctura scz laboris in acquisitione. timoris in possessione. dolēis in amissione. In iudicio etiā pungent mentē qm̄ dicit dñs auaris. Esuriui ⁊ non dedistis mihi manducare. sitiui ⁊ non dedistis mihi bibere. Iste puncture ita erunt penose. vt potius cupiant auari non esse. dicētes montib⁹ cadite super nos ⁊ collibus operite nos. iste spine pungent aīas in inferno ppetuo cruciati quib⁹ ardebit peccator. Tercia spina est voluptas carnalis vite. Vñ d de carne Gen̄. 3. spinas ⁊ tribulos germiabit tibi. ista spina venenosa est sub qua latz toxica sub modica carnis dulcedine. Nota q̄ ista tria scz supbia. diuicie. voluptas vite suffocant dei verbū. qm̄ si verbuz quietis hūilitatis et obiecterit germinare in mente statim illud suffocat sollicitudo honoris ⁊ pompe seculi. Item si verbuz oriat de atemendis diuicijs. largiendis elemosinis. ⁊ paupertas amanda. statim illud suffocat amor diuiciarū. Item vltimus si oriat verbū de abstinentia castitate et sobrietate. statim illud suffocat voluptas vite carnalis. mlti em̄ vt dicit glo. cū aliqui audiunt predicare contra luxuriam. laudant ⁊ cōmendant castitates. sed vbi species concupiscibilis eoz fuerit presentata obtutu bo. mox recedit ab eis quicquid recte cogitarūt. Semen qd̄ in talib⁹ cadit spinis nullūz pducat fructū. Vnde sequit̄: ⁊ non referunt fructum: damnabile multū est celestia suscipere semina. ⁊ tñ carnalez pducere fructū Quinto declarat quid significet bona terra: qd̄ autē in terrā bonam. hi sunt qui in corde bono ⁊ optio: Bonū cor est qd̄ intēdit audire verbū vt illud intelligat. optimū quod intendit s̄m verbum auditū operari: audiētes verbū contra eos qui nec etiā aure corpis illud dignantē audire retinet memoriter. contra eos qui sunt secus viam. ⁊ venit diabolus et tollit verbuz de corde eoz: ⁊ fructum afferunt: sanctarū opationū contra eos qui sunt spine suffocantes verbū dei: in patientia. sustinentes q̄nuncq̄ temptationez: contra eos qui ad tpus credunt ⁊ in tempe temptationis recedunt. vnde patet q̄ bona terra habet cōditiones penitus oppositas alijs in quibus cadit semen. Rogemus ḡ deū vt nobis concedat sic audire diuinū verbum vt fructuz eterne vite consequamur per eum qui viuit ⁊ regnat in vnitatē sc̄: